

Les Comes

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Les Comes
Alçada: 307

Coordenades:

Latitud: 41.63846
Longitud: 1.88822
UTM Est (X): 407405
UTM Nord (Y): 4610233

Classificació

Número de fitxa 08053-105
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Popular Contemporani
Segle XIV-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: No conserva la teulada i el deteriorament és progressiu.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080001700000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 08/12/2016 - 01:00

Descripció

Masia situada a l'extrem oriental del terme de Castellbell i el Vilar, al vessant meridional de la vall de la riera de Rellinars, en una plataforma natural assolellada tot el dia, i amb un gran domini visual del territori. Es troba prop de la confluència amb el torrent de cal Robert.

Construcció de planta quadrangular que consta de planta baixa i pis. La coberta era, perquè no es conserva, de teules àrabs a dues aigües, amb el carener paral·lel a la façana principal, orientada al migdia. La planta baixa hauria estat dedicada a les tasques d'explotació ramaderes i/o agrícoles amb el celler, granera, corts, i la superior emprada com habitatge.

Està construïda amb carreus de pedra sorrenca units amb morter de calç, de la qual es conserva gairebé tota l'estructura a excepció de la coberta. Destaquen les poques obertures d'antic en tot el perímetre, a excepció d'una ala que s'ha començat a restaurar amb criteris actuals. De la façana principal destaca el portal d'entrada, dovellat amb la data de 1658 gravada a la dovella central. A la planta pis hi ha dos finestrals que han perdut la balconada.

Les diferents obertures, tant de la planta baixa com de la planta pis, conserven els brancals, llinda i ampit de pedra. Una d'elles en resta parcialment l'any "75", tot i que per fotografies realitzades fa uns anys, sabem que la data era 1875. A la part del darrera de la casa, hi ha el pou, d'uns cinc a sis metres de fondària, excavat a la roca i acabat de pedra. Es conserva l'obertura amb brancals, llinda i ampit de pedra per on, des de la cuina s'accedia amb la corriola i s'extreia la galleda amb l'aigua.

Tanmateix les diferents ampliacions en llarg del temps han comportat que també s'hi hagin anat adossant diferents annexes amb la coberta a un sol vessant. Originàriament devia estar feta amb el sistema tradicional, de parets de càrrega i cobriment de bigam o volta. Actualment no s'hi pot accedir però fa uns anys van iniciar-se els treballs de restauració de la planta pis i teulada.

Al davant mateix de la façana, aprofitant el desnivell del terreny, s'hi conserva la cisterna per a la recollida d'aigües i diferents annexes, més petits, probablement el galliner, porquera i conillers. Per sota hi ha una bassa excavada al terra.

Observacions:

Per darrera el pou, a tocar del camí que mena al mas, hi ha una tina adossada. L'accés al brescat es feia a través de vuit a nou graons ben alts, de pedra. És de planta circular amb un diàmetre de 2,90 metres i una fondària de 3 metres. Els cairons són ceràmics. No es conserva la portella però sí la llinda i el bigam de fusta. La coberta s'ha enfonsat.

Història

La primera referència documental de les Comes és un capbreu de l'any 1328. Era una masia important que donava nom al raval, ara conegut com La Riereta.

La data més antiga que parla del mas de Comesvelles és de l'any 1328, on es detalla els censos que pagaven els seus propietaris: "Mas den Comes veyes dona a Castelet IIII quarteres y I sisena d'avena per questa y X diners a sen Michel y II sous y VIII diners per perna. Item dona als clascans II quarteres y I sisena d'avena per questa y V diners a sent Michel y II sous y VIII diners per perna".

En aquest segle XIV el propietari o un dels propietaris serà Ramon de Comesvelles, que un cop mort, el seu fill Bernat de Comesvelles, a l'edat de 14 anys, no tenia curadors, de manera que el dia 11 d'octubre de 1358 nomenà procurador Berenguer Padró, de Sant Vicenç de Castellet.

Un dels successors va ser Berenguer de Comesvelles, que a principis d'octubre de 1380 era difunt. El seu fill Ramon constava com a hereu del mas i feia uns certs tractes econòmics amb el seu germà Bernat, ja que el tercer germà, Guillem havia mort sense descendència. Aquest figurava com a possessor del mas Cometes, en el terme de Vacarisses. La seva germana Romia estava casa amb Guillem de Grau.

Entre els anys 1457 i 1471, apareix un tal Pere de Comesvelles, fill de Guillem i d'Angelina, que resideix a la Parròquia de Santa Maria del Vilar, del terme de Castellbell.

Joan Comesvelles, propietari del mas segons declaració feta per ell el 27 de febrer de 1534, i diu que els seus habitants són "homens propis, solius y affogats y amasats y de remensa". Després ja trobem Melcior Comesvelles, que a finals de 1598 es declara propietari del mas Cometes.

El 15 de juliol Valentí Comesvelles fa testament i el seu fill Valentí, n'era el propietari el 2 de desembre de 1666. En aquells temps les terres afrontaven per sol ixent i per migdia amb el terme de Vacarisses, per la banda de ponent ho feia amb les terres del mas Llevallol, amb les terres del mas Cellers, de Rellinars, i amb les del mas Cometes, de Vacarisses, que era una altra propietat del mateix Valentí Comesvelles. Tanmateix, "item que te y poseheix en lo dit terme de Castellbell tot aquell pou per a posar glas junt ab la riera de Rallinas. E tes sots domini y alou de dits nobles senyors a cens, ço es que ell dit confessant aja de dar a dits nobles senyors tot lo glas hauran de menester lo temps estaran en lo castell de dit terma quant empoara y no altrament".

Durant el segle XVIII, les notícies parlen en gran part del molí de les Comesvelles o de les Comes i del pou de glaç. Lluís Serra i la seva esposa Maria Comesvelles, propietària del mas, consten també com amos del mas Cometes de Vacarisses el 1759.

Alguns membres d'aquesta nissaga van marxar a residir a Vacarisses com per exemple, Bartomeu de Comesvelles, àlies Guitart, hi feia estada el 23 de juliol de 1439 amb la seva muller Margarida. La seva filla, Salvadora Comesvelles es va casar l'any 1446 amb Francesc Roig i Oliveres, cabaler del mas Roig, de la parròquia de Sant Pere de Terrassa, que habitava al mas Font de Matadepera.

Segons informació oral proporcionada pel sr. Marcel·lí Puigdemívol, la seva àvia li havia explicat que els masovers, en voler canviar la fusta podrida de la balconada de la façana principal, van localitzar una olleta amb monedes de plata amb les quals pogueren comprar una mula. Molts anys després, uns nens jugant, també localitzaren un tupí amb monedes d'or, de les quals se'n feren còpies per a ser exposades al Museu de Manresa.

Bibliografia

BROSSA VILA, Carme (1998). El llegat històric d'un poble: Castellbell i el Vilar. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.

VALLS i PUEYO, Joan (2003). Els Comesvelles a Vacarisses. Vacarisses, balcó de Montserrat. Núm. 422. Octubre.

